

Voorbeelduitwerkingen gespreksleidraad PTA Nederlands - vmbo

Aan de hand van dit document kun je als vaksectie met elkaar in gesprek gaan over het opzetten of verbeteren van het PTA Nederlands. De vragen helpen je om gezamenlijk beredeneerde keuzes te maken die aansluiten bij landelijke eisen, visie en beleid op schoolniveau en jullie wensen en inzichten op vakniveau. Bij elke vraag is ter illustratie een voorbeelduitwerking opgenomen voor een PTA vmbo-bb en een PTA vmbo-tl.

1. Wat is de onderwijsvisie van de school? Waarmee profileert jouw school zich? Hoe wil je dit verwerken in het PTA Nederlands?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
In de onderwijsvisie van de school speelt samenhang tussen de vakken een belangrijke rol. Er zijn geregeld vakoverstijgende projecten, ook in de bovenbouw.	Op onze school vinden we zelfstandig én samenwerkend leren heel belangrijk. Daarbij is er veel aandacht voor begeleid keuzes maken.
De talige eindtermen van het profiel Zorg & Welzijn worden betrokken bij Nederlands en het lesaanbod wordt daarop afgestemd.	Bij het vak MotiVactie werken leerlingen zelfstandig en in groepjes aan opdrachten en ontdekken ze waar ze goed in zijn. Leerlingen kunnen vakken op een hoger niveau volgen, passend bij hun talenten.

2. Wat is de visie op toetsing en examinering van de school? En hoe wil je dit verwerken in het PTA?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
Als school willen we de ontwikkeling van leerlingen zichtbaar maken. Daarom werken we in de onder- en bovenbouw met portfolio's, inclusief een LOB-portfolio.	We letten in de bovenbouw goed op de afsluitende functie van toetsing. Dat betekent ook dat de SE-toetsen een substantiële omvang hebben. In de onderbouw maar ook in de bovenbouw richting de SE-toetsen geven we het leren zoveel mogelijk formatief vorm. Feedback speelt daarbij een belangrijke rol.

3. Het schoolexamen heeft een afsluitend karakter dus een beperkt aantal toetsen op eindniveau, met substantiële inhoud in plaats van voortgangstoetsen en huiswerkopdrachten. Hoe geef je dit vorm in je PTA?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
We hebben per examendomein ten minste twee SE-toetsen. Dit omdat we goed zicht willen hebben op de daadwerkelijke taalvaardigheid van leerlingen. Zo vinden we dat we de schrijfvaardigheid van leerlingen pas kunnen beoordelen als ze drie substantiële schrijftaken hebben gemaakt. Daarom werken leerlingen aan een schrijfportfolio in klas 3 en 4.	Net als de andere talensecties besluiten we om de voortgangstoetsen alleen nog maar mee te laten tellen voor de overgang in klas 3. In klas 4 zijn er alleen nog SE-toetsen. We hebben bij ons op school vier toetsweken per jaar in de bovenbouw. Voor Nederlands is er elke toetsweek een SE-toets.

4. Wat is de gezamenlijke visie van de vaksectie op Nederlands? En hoe wil je dit verwerken in het PTA?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
<p>We vinden het belangrijk om maatschappelijke thema's aan bod te laten komen bij Nederlands en de verbinding met burgerschap te zoeken. Bij alle domeinen werken we met actuele thema's en teksten.</p> <p>Daarnaast vinden we het heel belangrijk om de koppeling met de beroepsgerichte praktijk en LOB te maken. Bijvoorbeeld: leesteksten zijn gekoppeld aan LOB en bij schrijven en presenteren voeren we sollicitatiegesprekken en presenteren leerlingen zichzelf mondeling en schriftelijk.</p>	<p>We vinden het heel belangrijk dat leerlingen kritisch informatie leren verwerken. Daarom hebben we projecten rondom de kracht en gevaren van sociale media, framing en nepnieuws. Betrouwbare bronnen leren zoeken is daarbij een belangrijk onderdeel en deze goed verwerken en citeren.</p> <p>Zo nemen we lezen op in ons PTA, maar wel gekoppeld aan een samenvat- en evaluatietaak.</p> <p>En bij schrijven laten we leerlingen enkele bronnen zoeken die we samen beoordelen, voordat leerlingen hun schrijftaak maken.</p>

5. Welke bronnen gebruik je bij het op-/bijstellen van je PTA?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
<p>In elk geval het examenprogramma, het referentiekader Taal, de handreiking schoolexamens vmbo en de website Lezeninhetvmbo.nl.</p>	<p>Het examenprogramma, de syllabus, de handreiking schoolexamens Nederlands vmbo en ter inspiratie portfolio-opdrachten uit de lesmethode.</p>

6. Hoe komen alle domeinen van het schoolexamen in balans aan bod in het PTA?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
<p>De SE-toetsen zijn gekoppeld aan de taaldomeinen. We toetsen geen losse spelling, woordenschat en grammatica meer, maar dat beoordelen we bij presenteren en schrijven.</p> <p>We vinden juist de domeinen spreken, gesprekken en schrijven van belang voor onze leerlingen in een zorg- en welzijncontext. Deze komen in de weging dus ook sterker terug, ook al wordt schrijven ook centraal getoetst.</p> <p>We hebben ook oog voor het examendomein <i>Oriëntatie op leren en werken</i> via leesteksten gekoppeld aan LOB en de taken rondom solliciteren.</p>	<p>De drie vaardigheden uit het examenprogramma Nederlands, namelijk Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie, Schrijven op basis van documentatie en Vaardigheden in samenhang zijn het uitgangspunt om het PTA vorm te geven.</p> <p>We nemen dus geen methodetoetsen meer op in ons PTA. Lezen combineren we met samenvatten, het profielwerkstuk presenteren leerlingen aan publiek waarbij ze ook vragen uit het publiek moeten kunnen beantwoorden en we werken met een poëzie- & fictiedossier met betekenisvolle verwerkingsopdrachten.</p>

7. Hoe komen de zes algemene onderwijsdoelen uit de preambule aan bod in het PTA?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
Doordat we een directe link hebben met het beroepsgerichte programma en aandacht voor LOB, werken we aan vakoverstijgende thema's en het reflecteren op de toekomst.	Doordat we werken met een schrijfportfolio en een fictie- en poëziedossier kunnen we het leren leren en reflecteren goed koppelen. Leerlingen bepalen naast enkele vaste taken uit het dossier ook zelf enkele eigen taken die uiteindelijk worden beoordeeld. Daarbij speelt de argumentatie ook een rol.

8. Kies je ervoor om CE-domeinen ook op te nemen in het PTA? Wat zijn hierbij de overwegingen?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
We toetsen ook lezen in het schoolexamen maar op een andere manier dan in het centraal examen. Leerlingen lezen zelf gezochte en aangereikte teksten rondom LOB. Daar koppelen we 'echte' taken en verwerkingsopdrachten aan, zoals jezelf presenteren in een bepaalde omgeving. Ook lezen we rondom maatschappelijke thema's waar we zowel zakelijke teksten als fictie (korte verhalen en boeken) voor gebruiken.	We toetsen schrijven ook in een schrijfportfolio. Dit doen we omdat we schrijven op basis van documentatie en het kritisch omgaan met informatie heel belangrijk vinden. We hebben als sectie daarbij een aantal tekstsoorten geselecteerd: formele correspondentie bijv. richting stage, verslagen, instructies en het invullen van formulieren (voor bijbaantjes, aanmelding vervolgonderwijs etc.).

9. In je PTA mag je onderwerpen opnemen die niet in het examenprogramma staan. Wat zijn de overwegingen om hier wel/niet voor te kiezen?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
We koppelen de beroepsgerichte context en LOB expliciet aan het examenprogramma Nederlands. Dat past ook goed binnen de eindtermen.	We nemen de presentatie van het profielwerkstuk bij Nederlands mee.

10. Hoe stem je het PTA Nederlands af met de PTA's van de moderne vreemde talen, in het bijzonder van Engels?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
Ook Engels werkt rondom maatschappelijke en beroepsgerichte contexten. Die stemmen we af.	We hebben de tekstsoorten en het aantal opdrachten met MVT afgestemd, zodat leerlingen niet twee keer een e-mail aan een zelfde soort instantie hoeven schrijven bijvoorbeeld.

11. Hoe passen de gekozen toetsvormen bij het doel van de verschillende toetsen in het PTA?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
<p>We werken met portfolio's waarbij leerlingen dus vaker de gevraagde vaardigheden laten zien. Daarbij is ook oog voor reflectie. We toetsen daarbij zowel op papier als digitaal.</p> <p>We hebben veel oog voor actuele teksten, passend bij maatschappelijke ontwikkelingen en de beroepscontext van de leerlingen. De gekozen taken proberen we daar ook zoveel mogelijk aan te koppelen.</p>	<p>We hebben een mix van mondelinge en schriftelijke taken, soms in portfolio- of dossiervorm en soms in 'losse' taken.</p> <p>We proberen meerkeuzetoetsen te vermijden, maar juist op betekenisvolle verwerkingsopdrachten in te zetten, waarbij ook leerlingen keuzes hebben.</p>

12. Hoe worden de SE-toetsen over de leerjaren van de bovenbouw verdeeld?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
<p>Omdat we werken met portfolio's hebben we de toetsen gespreid over de twee examenjaren, met een iets zwaardere weging in het examenjaar.</p>	<p>We toetsen zowel in klas 3 als klas 4, waarbij het zwaartepunt in klas 4 ligt.</p>

13. Hoe en met wie wordt het PTA periodiek geëvalueerd?

Voorbeeld 1 (vmbo-bb)	Voorbeeld 2 (vmbo-tl)
<p>Elk jaar plannen we met de vaksectie een moment in maart om het hele PTA te evalueren en voeren we eventuele wijzigingen door: inhoud, vorm, afname. Daarna volgt een controle door de examencommissie, waarna soms ook nog wordt aangepast.</p> <p>Daarbij zoeken we op internet ook altijd enkele PTA's van andere vmbo-scholen op om te kijken of we daarvan kunnen leren.</p>	<p>Binnen de stichting hebben we PLG's. In een daarvan wisselen we met collega's Nederlands van twee andere scholen de PTA's uit. We gaan met elkaar na in hoeverre de toetsen passen bij onze visie op het vak. We wisselen taken ook uit ter inspiratie.</p>